

Det kongelige kultur- og kirkedepartement
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Vår ref.
2004/000013-087

Deres ref.

21.04.2004

Omdanning av Norsk språkråd

Vi viser til brev fra Det kongelige kultur- og kirkedepartement av 20.01.2004, ref. 2002/2484 KU/KU3 IE:ksl om ovennevnte sak

Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening (NFF)

Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening (NFF) er en fagforening for forfattere og oversettere av faglitteratur. Foreningen sikrer medlemmenes faglige og økonomiske interesser gjennom forhandlinger om avtaler med offentlige og private institusjoner om vilkår for utgivelse og bruk av faglitteratur, om vederlagsordninger m.v. NFF arbeider også for å fremme god faglitteratur, styrke norsk skriftspråk og trygge yringsfriheten i et internasjonalt perspektiv.

NFF har i dag 4900 medlemmer. Vi har følgende kommentarer til departementets framlegg.

1. Det nye språkorganets lovmessige status.

Det nye kompetansesenteret for norsk språk skal, etter det vi har oppfattet, ikke lovhjemles på samme måte som da Norsk Språkråd for drøyt tredivet år siden ble opprettet på grunnlag av en egen lov. NFF er av den bestemte oppfatning at det vil være svært uheldig om vi ender opp med et organ som ikke har lovpålagte oppgaver, og vi mener derfor at det nye organet trenger et lovgrunnlag. Dette vil også sikre det nye organet en uavhengig autoritet vis a vis Kultur- og kirkedepartementet (KKD).

2. Norsk språk – eller språk i Norge?

KKD har lagt opp til at det nye organet kun skal arbeide med norsk språk, og ikke med språk i Norge. Selv om hovedtyngden av det nye organets arbeid naturligvis vil dreie seg om å bevare og styrke norsk som samfunnsbærende språk, er NFF av den oppfatning at den faktiske språksituasjonen i Norge, med et stadig økende antall brukere av minoritetsspråk, gjør det foreslåtte mandat for snevert. I et hundreårsperspektiv er det neppe tvil om at vi vil få stadig flere norske statsborgere med en minoritetsspråklig bakgrunn, og det er også høyst sannsynlig at spørsmålet om minoritetsspråk kommer høyere på den politiske dagsordenen (jf. for eksempel diskusjonene rundt ratifisering av Den europeiske konvensjonen om

minoritetsspråks rettigheter i flere land, eller våre hjemlige debatter om morsmål-opplæring i skolen og koplingen mellom statsborgerskap og språkkunnskap). Det er også verd å merke seg at innvandrere ikke tar ordet/får ordet/blir invitert med i den norske språkdebatten. Både den faktiske språksituasjonen i Norge i dag, og de utviklingstrekk vi allerede kan se, bør tilsi at den mest fremtidsrettede strategien er å utvide det nye organets mandat til å arbeide med språk og språkbruk i Norge.

3. Representativitet og allianser

Den type representativitet som ligger til grunn for sammensetningen av Norsk språkråd, er lite hensiktsmessig å ta med seg videre. Vi mener at det nye organet trenger et profesjonelt styre, der det er viktigere med samfunnskompetanse og evne til å treffe gode strategiske valg enn filologisk kompetanse. Et av spørsmålene departementet bør ta stilling til, er hvordan man kan trekke inn viktige brukermiljøer i styrende organer. Formålet med en slik utvidelse må være å gå ut over dagens minste-felles-multiplum-modell. Den er forankret i gårsdagens språkstrid, ikke i morgendagens utfordringer.

Skal det nye organet få gjennomslag for sine saker, er det nødvendig å bygge allianser med nye grupper, slik som næringslivet, fagbevegelsen, reklame- og informasjonsbransjen, utdanningsorganisasjonene med flere. Det trengs også nye grep når stadig flere mediehus opererer i flere kanaler ut fra samme journalistiske råmateriale. I forhold til de papir- og eterbasert mediene må det nye organet utvikle en strategi for alle typer medier.

4. Strategiske valg

Den viktigste utfordringen for det nye språkorganet er å sørge for at norsk er et fullverdig kultur- og bruksspråk i 2105 på *alle* faglige og intellektuelle domener. Det må være et overordnet mål at norsk som fagspråk ikke skal vike for engelsk. For å nå dette målet, må det jobbes aktivt og målrettet, ikke minst med holdninger. Både språkbevaring og språkdød handler i stor grad om holdninger. Vi ser også med bekymring på av universitetenes publiserings- og tellekantstrategier ser ut til å prioritere engelskspråklige publiseringer framfor norskspråklige.

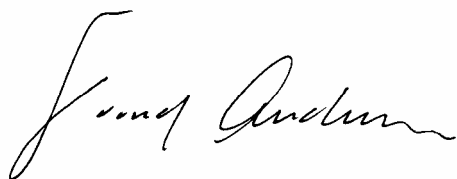
Det nye organet må derfor utvikle en strategi for en språkpolitikk hvor noen foreløpige prioriteringer etter vårt syn kan oppsummeres slik:

- Det må bygges allianser med andre språklige legitimeringsmiljøer. Dette innebærer bl.a. at språkarbeidet må settes på dagsorden i arbeidslivet, og særlig bør de store arbeidslivsorganisasjonene inviteres inn i bevisstgjøringsprosesser knyttet til bruken av norsk språk.
- Barna er morgendagens språkbrukere. Barnehagene og skolene bør derfor bli høyt prioritert i arbeidet med å fremme gode holdninger til norsk språk.
- Også terminologiarbeid må bli et høyt prioritert område. De norske standardiseringsorganisasjonene har ikke midler til å oversette mer enn noen få av de over 1000 nye europeiske standardene som årlig blir innført i Norge. Vi vil igjen understreke at det blir viktig å aktivisere arbeidslivet i forbindelse med terminologiarbeidet. Det vil være utilstrekkelig om arbeidet med norsk terminologi blir stående som et standardiseringsarbeid for seg selv og ikke ses i et tekst- og bruksperspektiv.
- Det er fremdeles behov for språknormering, men sannsynligvis på en annen måte enn før.
- Vi finner det også naturlig at det nye organet, om det ikke selv står for forskning, aktivt bidrar til å initiere forskning ved våre universiteter, høyskoler og Norges forskningsråd.

Både språkbevaring og språkdød handler i stor grad om holdninger, derfor må en grundig og gjennomtenkt strategi på dette området gis høy prioritet av det nye organet.

Det flerkulturelle samfunnet er ikke reflektert i planene for det nye organet, og det vil NFF tilrå at det blir.

Med vennlig hilsen
for
Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening

Trond Andreassen
generalsekretær

t/styret/høring om Norsk språkråd